

2023

VAAKITAVOITTEET

TAITEEN JA KULTTUURIN

TEKIJÖIDEN

NÄKÖKULMASTA

PORIN KULTTUURISÄÄTÖ

porinkulttuurisaato.org

Viimeistään koronapandemia nosti esiin taiteen- ja kulttuurintuottajien hauraan aseman sekä alan toimijoiden näkymättömyyden yhteiskunnassa. Tämä olisi ollut otollinen hetki kiinnittää huomiota sekä kentän rakenteisiin että laajemmin prekaarien työntekijöiden asemaan, mutta katse kohdistettiin sen sijaan tekijöistä kokijoihin. Aiheellisesti esiin nostettiin pandemian synnyttämä kaipuu taiteen ja kulttuurin pariin sekä näiden merkitys hyvinvointiin. Tekijöiden kasvava hätä omasta toimeentulosta ja alan tulevaisuudesta sivuutettiin ja mahdollisuus laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja parempien käytäntöjen ja kestävämpien rakenteiden luomiseen jätettiin käyttämättä.

Haluamme kiinnittää vaalitavoitteissamme huomion taiteen tekijöihin ja luovan alan toimijoiden asemaan yhteiskunnassa, tiedon tuottamisen ja asiantuntijarooliin, sekä työskentelytapojen ja praktiikoiden moninaisuuteen. Etenkin freelancerit ja vapaan kentän toimijat työskentelevät pätkätöiden ja projektirahoituksen varassa vailla varmuutta työn ja toimeentulon jatkuvuudesta tai perusturvasta. Julkisella sektorilla tuotetaan kulttuuria hyödyntämällä prekaareita toimijoita esimerkiksi ilmaisten harjoittelujen ja työllistämistoimien kautta. Tämä osaltaan selittää kulttuurin usein markkinoituja pieniä kustannuksia, sillä ammattitaiteilijoiden asiantuntijuutta ei tunnisteta osana esimerkiksi yhteisöllistä tai paikkasidonnaista tiedontuottamisprosessia, joiden tuloksia voidaan hyödyntää monilla muilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Taiteella ja kulttuurilla on keskeinen rooli yhteiskunnassa, kaupungeissa ja kunnissa. Se lisää hyvinvointia, vahvistaa identiteettejä niin yksilön kuin paikallisyhteisöjen tasolla, luo vaihtoehtoisia tulevaisuuksia, tuottaa dialogia, sekä tutkii, tallentaa ja muokkaa yhteiskuntaa. Taide ja kulttuuri mahdollistaa uudenlaisten narratiivien esiintuomisen ja niihin samaistumisen, sekä vanhojen tarinoiden uudelleenarvioinnin. Kulttuurikentällä käytävät keskustelut ovat usein suuntaa näyttäviä keskusteluja, jotka myöhemmin valtavirtaistuvat ja ovat siksi tärkeitä.

Kulttuuripolitiikkaa käsitellään liian usein muista yhteiskunnan toiminnoista erillisenä alueena, vaikka me kaikki käytämme taidetta ja kulttuuria suoraan tai välillisesti. Taiteellinen työskentely on moninaista, monialaista ja jatkuvaa vuorovaikutusta. Taide ja kulttuuri koskettavat ja ne kytkeytyvät erottamattomasti osaksi muita yhteiskunnallisia toimintoja. Samalla on kuitenkin ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin itsenäinen rooli: ne ovat merkityksellisiä sellaisenaan eikä niiden arvo voi olla pelkästään välineellistä, esimerkiksi hyvinvointin luomiseen tai liike-elämän tuottoihin sidottua.

Ammattilainen ansaitsee työstään ammattitaitoaan vastaavan korvauksen ja arvostuksen. Pienetkin, mutta hyvin perustellut ja suunnitellut muutokset voivat pitkään resurssien puutteesta kärsineellä alalla tuntua suurilta. Sen sijaan, että käynnistetään aina uusia investointeja vaativia hankkeita, on ekologisesti ja eettisesti kestävämpää sijoittaa jo olemassa olevaan toimintaan, olemassa olevia resursseja ja asiantuntijuuksia hyödyntäen.

TAVOITTEET

1. PERUSTULO on oleellinen askel kohti yhdenvertaisuutta muuttuvalla työn kentällä. Se tarjoaa toimeentulon turvaa epävarman ja niukan rahoituksen varassa työskenteleville taide- ja kulttuurialan ammattilaisille ja mahdollistaa taiteilijoiden keskittymisen itse ammatin harjoittamiseen paremmin, myös apurahakausien ulkopuolella.

2. TAITEILIJOIDEN TYÖSKENTELYOLOSUHTEIDEN JA SOSIAALITURVAN PARANTAMINEN

Työn muodot muuttuvat, eikä taida ole enää erikoisasemassa mitä tulee itsensä työllistämiseen ja monimuotoisiin työsuhteisiin. Siinä, missä esimerkiksi alustatalouden kohdalla tästä kuitenkin käydään keskustelua, on taide sivuutettu, eikä sen tekemisen tapoja eikä ansaintamalleja tunnuta ymmärrettävän.

Usein prekaarissa asemassa toimivat tekijät eivät saa tukea eikä taide- ja kulttuurialan ammattien moninaisia luonteita ymmärretä sosiaalipalveluissa. Kuormitusta vähentää, kun TE-palveluissa, Kelassa, Verottajalla ja muissa tukipalveluissa tunnettaisiin alaa ja sen toimintamekanismeja paremmin.

Lisäksi on perusteltua uudelleen arvioida, onko MELA paras mahdollinen taho hoitamaan taiteilijoiden ja tutkijoiden vakuutuksia ja eläkkeitä. Itsensätyöllistäjien sosiaaliturvan parantaminen parantaa myös taiteilijoiden sosiaaliturvaa ja hyvinvointia.

3. TAIDE VETO- JA PITOVOIMANA

Taide on olennaisessa roolissa muuttotappioalueiden monimuotoisuuden ja houkuttelevuuden lisäämisessä, paikallisidentiteettien vahvistamisessa ja uusien luovien ratkaisujen tuomisessa elinkeinoelämään.

VALTAKUNNALLISESTI: Suomeen tarvitaan osaajia. Tällä hetkellä Suomessa koulutetaan kansainvälisiä tekijöitä, mutta investointi menee hukkaan, kun alan toimijoiden maahan jääminen on tehty lähes mahdottomaksi. Ymmärtämättömyys taide- ja kulttuurialalle tyypillisistä kausittaisista ja projektiluonteisista työskentelyjaksoista vaikuttaa myös Migrin päätöksissä. Edesautetaan siis Suomessa opiskelleiden mahdollisuuksia jäädä työskentelemään tänne. Korkeakoulutus on palautettava maksuttomaksi kaikille. Nykyiset lukukausimaksut ovat ristiriidassa jatkuvan oppimisen tavoitteen kanssa ja kohtelevat eri puolilta maailmaa tulevia opiskelijoita syrjivästi. Maksuton korkeakoulutus sen sijaan lisää Suomen tarvitsemää osaamista ja monimuotoistaa eri alojen perspektiivejä.

ALUEELLISESTI: Kasvavien keskusten ulkopuolelle jäävien, harvaan asuttujen alueiden elinvoimaisuutta ei voi kehittää eettisesti ja ekologisesti kestävästi maataloustuilla. Taiteen asiantuntijuus on olennainen osa maaseudun tulevaisuuden kuvittelua, mutta tämä on jäänyt lähes huomaamatta monissa tuki- ja rahoitusjärjestelmissä. Harvaan asutut alueet mahdollistavat taiteellista työskentelyä ja kokeiluja esimerkiksi pienen kokonsa, hintatason, ketteryuden ja tiiviiden verkostojen myötä.

4. ASiantuntevat PÄÄTTÄJÄT

Tällä hetkellä taide, tiede, kulttuuri ja urheilu ovat heittopussin asemassa ja alaa koskevista päätöksistä ja linjauksista vastaavat vaihtuvat, ja usein alaa tuntemattomat ja ymmärtämättömät ministerit. On ehdottoman tärkeää, että kulttuuriministerin salkkua kantaa ihminen, joka tunnistaa alan monimuotoisuuden ja hahmottaa toimintamekanismit ja rakenteet.

5. KUVATAITEEN TUET VASTAAMAAN MUIDEN TAIDEALOJEN TUKIA

Kuvataide on muutakin kuin myytäviä objekteja. Se tarjoaa ilmaisia taide-elämyksiä ja mahdollistaa kokemuksia, jotka eivät perustu pääsylippuihin tai kaupallisuuteen. Nykyisellään kuvataiteen rahoitus ei yllä samalle tasolle muiden taidealojen kanssa ja kuvataiteilijoiden tulotaso on heikoin. Eri taiteenalojen välille ei tule luoda kilpailuasetelmaa, mutta kuvataiteen kentällä vallitsee edelleen olosuhteet, joissa taiteilija on vastuussa esimerkiksi näyttelyvuokrista ja korvauksia työn esittämisestä maksetaan harvoin. Pienten taideorganisaatioiden henkilöstö- ja hallintokuluihin ei kohdisteta riittävää rahoitusta, jolloin toiminta perustuu pitkälti joko vapaaehtoisuuteen tai esimerkiksi TE-toimiston palkkatukiin. Tämä asetelma tuottaa vääristymää kentän rahoitusrakenteista ja tarpeista, ja näkyy esimerkiksi Taiteen edistämiskeskuksen myönnöissä.

6. NOSTETAAN TAITEEN JA KULTTUURIN RAHOITUSTA 1%:N (PITKÄLLÄ TÄHTÄIMELLÄ 2%:N)

Taide- ja kulttuurialan merkitys ei perustu ainoastaan niiden yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja hyvinvoinnin lisäämiseen, vaan niillä on myös huomattavia taloudellisia vaikutuksia. Alan osuus valtion budjetista on tällä hetkellä vain 0,8 %, kun osuus bruttokansantuotteesta, työllisyydestä ja kulutuksesta on 3–5 %.

7. KULTTUURIN TUKEMINEN ON SIJOITUS, JOKA KANNATTAA

Taloustutkimuksen mukaan Valtion 1,2 miljardin euron tuki tuottaa 13 miljardin euron tuotoksen koronapandemiasta huolimatta. Kulttuurin toimiala on Suomessa sekä työllistävyydeltään että arvonlisäosuudeltaan suurempi kuin esimerkiksi elektroniikkateollisuuden, metsätalouden, puuteollisuuden, paperiteollisuuden sekä maatalouden tai metsästyksen toimialat. Moniin lueteltuihin ja avokätisesti tuettuihin aloihin verrattuna taide- ja kulttuuriala on eettinen, tulevaisuuden ja mahdollisuuksien ala, jonka kestäviin toimintoihin ja työllistämiseen tulee sijoittaa.

2023
ELECTION GOALS
FROM ART AND CULTURE
WORKERS

PORIN KULTTUURISÄÄTÖ

porinkulttuurisaato.org

During the global Covid-19 pandemic it became painfully evident how fragile and often invisible position the artists and cultural workers have in our society. This could have been the moment to draw attention to the art field, both its structures and the precarious working conditions, but instead the focus was on those consuming art instead of those making and providing it. Rightfully so, the longing for art, culture and new experiences, as well as how important cultural activities are for our overall well being were brought up multiple times. But the discourse brushed aside the alarming situation of the whole cultural sector and its future, and the growing concern cultural workers have for their livelihoods. The opportunity for wider societal debate as well as the concrete work towards better practices and sustainable structures was missed.

Instead of the general public, we wanted to draw attention to those creating, enabling and maintaining art and culture, the production of knowledge and expertise, and the diversity of working methods and practices. And in particular, freelancers and those working in the independent field outside of institutions who depend on project based funding with no certainty of continuity of work, income or basic security. When cultural investments are promoted "small" or "low-cost", this is often because the public sector benefits from the precarious workers that work for low costs, free, through internships, or through pay subsidies. This helps to explain the often marketed low cost of culture. Expertise or professionalism in the field remain unrecognized and is not understood as part of communal or site-specific knowledge-production, even if the results benefit many other fields and society more broadly.

Art has a great role and potential in society, cities, and municipalities. It contributes to wellbeing, strengthens identities, creates alternative futures, generates dialogue, and shapes, documents, and changes society. Art and culture enable new narratives to be identified with, and old ones to become reassessed. Art and cultural discourses are often those showing and creating new directions and ideologies that later become mainstream and are therefore meaningful.

Art and culture are consumed by all, directly or indirectly, yet cultural policies are often treated as a separate entity. Artistic work happens in a constant interaction with its surroundings, it is diverse and interdisciplinary. Art and culture are inseparable from society and its other functions. However, it's important to understand the self-governing and autonomous role of art and culture: they are meaningful as such, not merely as instruments for example in increasing well-being or profiting businesses.

A professional deserves to be paid and is worth compensation and valuation corresponding to professionalism and work. Even small but well-argued and planned changes can make massive improvements in a field that has long suffered from a lack of resources. Rather than always investing in new development projects, it is more ecologically and ethically sustainable to invest in existing activities, using existing resources and expertise initiated by artists and cultural workers themselves.

GOALS

1. BASIC INCOME is a crucial step towards a more equal and sustainable work life. It provides stability and security to art professionals working under precarious circumstances and scarce funding and allows artists to better concentrate on their work also outside grant periods.

2. IMPROVING WORKING CONDITIONS AND SOCIAL SECURITY FOR ARTISTS

Forms and structures of work are changing, and art and culture are no longer in a special position in terms of self-employment and multiple employment. Where e.g. on the platform economy based fields the discussion is already going on, the art and culture field has been left out, and the ways of working and revenue logics are not recognized or understood.

Often, precarious workers are left outside from many supportive networks and the social services seem not to understand nor recognize the diverse nature of art and cultural work. A better understanding of the sector and its operating mechanisms in the employment services, KELA, Tax office and other services would reduce both burden and misinterpretation.

It also needs to be re-evaluated if MELA is the best possible body to manage the pensions and insurances of artists, researchers and cultural workers. Improving the social security and protection of the self employed will also improve the social security and welfare of artists.

3. ART AS A FORCE OF ATTRACTION AND HOLDING POWER

Art plays a significant role in increasing the diversity and attractiveness of the areas suffering from migration loss, reinforcing the local identities and generating new creative initiatives and solutions for the business life.

NATIONALLY: Finland needs professional experts. Currently the higher education system is educating international professionals, but it has been made almost impossible to keep the graduates here, and investments and possibilities are being wasted. The incomprehensiveness about the periodical and project based work typical of the arts and culture affects Migri's decisions. Let's enable opportunities for people who have studied in Finland to stay and work here.

REGIONALLY: The vitality of the rural areas cannot be upheld and developed only with agricultural subsidies. Art professionals are essential in imagining and building the futures of the countryside, but this has been overlooked and not been taken into account in many grant- and funding systems. The rural areas and peripheries enable artistic work and creative experiments well through their small size, affordability, close-knit networks and agility in local decision making systems and bureaucracy.

4. SPECIALIZED AND KNOWLEDGEABLE DECISION-MAKERS

At the moment, art, science, culture and sports are in an outcast position. The ministers making decisions and creating new policies are changing often and lack sufficient knowledge and understanding of the field. It is vital that the minister of culture is someone who understands the diversity and the mechanisms and structures of the field.

5. SUBSIDIES FOR THE VISUAL ARTS TO MATCH OTHER DISCIPLINES

Visual arts are more than just objects for sale. It offers free experiences that can't be measured through ticket sales or commercialism. Currently the funding for the visual arts is not on a par with other disciplines, and the income of visual artists is the lowest. There should be no competition between the fields, but the visual arts remain a field in which the artist is still responsible, for example, for paying exhibition rents and rarely receives fees for their work. Smaller arts organisations are not adequately funded in terms of staff and administrative costs, relying to a large extent on either voluntary work or wage subsidies, for example from the employment office. This situation creates a distortion of the funding structures and needs of the field, and is reflected in the grants awarded by the Arts Promotion Centre Finland.

6. INCREASING THE FUNDING OF ARTS AND CULTURE TO 1% (LONG TERM GOAL 2%) IN STATE BUDGET

The importance of the art and culture field is not based only on its societal impacts and ability to increase well-being, but it also has significant positive financial impacts.

7. SUPPORTING CULTURE IS AN INVESTMENT WORTH MAKING

Taloustutkimus shows in their research that the 1.2€ billion in state support generates a return of 13€ billion, despite the interest rate pandemic. The cultural sector in Finland is larger in terms of both employment and value added than, for example, the electronics, forestry, timber, paper, agriculture or hunting sectors. Compared to many of the sectors listed and generously supported, the arts and culture is an ethical sector with a future and potential, and should be invested in sustainable activities and employment.

LÄHTEET / SOURCES:

Kulttuurin aika on nyt ja aina: Kulttuurialan tulevaisuustyöryhmän ehdotukset seuraavalle hallituskaudelle

<https://okm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-764-2>

Kulttuurin merkitys kuntien elinvoimaisuuden osatekijänä?

<https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitystoiminnan-blogi/kulttuurin-merkitys-kuntien-elinvoimaisuuden-osatekijana/>

Kulttuuri on koronan jälkeekin merkittävä työllistäjä

<https://kulttuurijataide.fi/kulta-ry-kulttuuri-on-koronan-jalkeenkin-merkittava-tyollistaja/>

Työllisyyden nostamisessa kulttuuriala on osa ratkaisua

<https://kulttuurijataide.fi/tyollisyyden-nostamisessa-kulttuuriala-on-osa-ratkaisua/>

Framing Basic Income in Finnish Politics

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/130360/978-952-03-1922-9.pdf>

Perustulo jatkaisi suomalaisen hyvinvointivaltion universalismin perinnettä

<https://www.tuni.fi/alustalehti/2021/05/10/perustulo-jatkaisi-suomalaisen-hyvinvointivaltion-universalismin-perinnetta/>

Taide ja työelämä

<http://taidetutka.fi/aiemmat-julkaisut/?julkaisu=numero3>

Taiteilija kuukausipalkalla kuntaan – miten onnistutaan?

<https://reiluntaiteenmanifesti.fi/ajankohtaista/taiteilija-kuukausipalkalla-kuntaan-miten-onnistutaan>

Arts in Rural Areas

https://cultureactioneurope.org/files/2020/03/IETM_Art-in-Rural.pdf

Only 8% of UK Artists Come From Working-Class Background

<https://hyperallergic.com/787096/only-8-percent-of-uk-artists-come-from-working-class-background/>

Kainuun kulttuuriohjelma 2022-2025

<https://www.kainuu.fi/wp-content/uploads/2022/02/kainuunkulttuuriohjelma.pdf>